

Ostatnia wojna na długo unieruchomiła działalność Polskiego Towarzystwa Geologicznego, czego jaskrawym dowodem jest fakt, że dopiero po siedmioletniej przerwie w r. 1946 członkowie Towarzystwa mogli otrzymać Rocznik XV za r. 1939, wydrukowany jeszcze przed wojną, a obecnie otrzymują pierwszy powojenny Rocznik. W czasie niemieckiej okupacji, gdy wszelka działalność towarzystw naukowych została zakazana, a majątek ich skonfiskowany, Pol. Tow. Geologiczne musiało z konieczności wstrzymać się od wszelkiej działalności, także wydawniczej, ograniczając się jedynie do urządzania nielicznych tajnych zebrań naukowych członków Twa w Krakowie.

Geologia polska poniosła wielkie straty w okresie wojennym. W barbarzyński sposób została zniszczona większość bibliotek i zbiorów geologicznych, że wymienić tylko bibliotekę, archiwum i zbiory Państw. Instytutu Geologicznego, Instytutów geologicznych, paleontologicznych i mineralogicznych uniwersytetów i politechnik w Warszawie, Lwowie i Poznaniu, oraz Akademii Górniczej w Krakowie oraz bardzo cenną bibliotekę i archiwum naftowe Sp. Akc. Pionier. Podobny los podzieliły liczne księgozbiory i zbiory prywatne. W ten sposób przepadło wiele zdjęć terenowych i prac częściowo czy całkowicie gotowych do druku.

Podobnemu losowi uległo i Pol. Tow. Geologiczne, ponosząc znaczne straty przez grabież ze strony niemieckich „naukowców” wielu cennych, zagranicznych publikacji i czasopism, uzyskanych na drodze wymiany w okresie przedwojennym.

Jeszcze boleśniej szymi są straty wśród członków Twa, którzy zginęli lub zmarli jako ofiary wojny. Wielkim ciosem nie tylko dla naszego Twa lecz i całej geologii polskiej była śmierć długoletniego Prezesa Twa ś. p. Prof. Jana Nowa-

ka, który zmarł 19 lutego 1940 r. z wycieńczenia, w parę dni po powrocie z obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen pod Berlinem, gdzie wywiezieni zostali liczni profesorowie i pracownicy naukowcy Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Górniczej w Krakowie. A oto dalszy szereg bezpośrednich czy pośrednich ofiar wojny: Anczyc Władysław, Bujalski Bolesław, Drath Adam, Friedberg Wilhelm, Horwitz Ludwik zamordowany przez Niemców w Warszawie, Jarosz Jan, Kelus Aleksander, Kobyłecki Mieczysław, Kowalski Ludwik, Kozłowski Leon, Kreutz Stefan, Lencewicz Stanisław zamordowany przez Niemców w Warszawie, Lilpop Jerzy, Łoziński Walery, Łuniewski Adam, Makowski Arnold, Mazurek Alojzy, Morozewicz Józef, Niezabitowski Edward, Olszewski Stanisław, Opolski Zdzisław, Pawłowski Stanisław zamordowany przez Niemców w Poznaniu, Peche Czesław, Piech Kazimierz, Polaczkówna Maria, Przemyski Kazimierz, Rabowski Ferdynand, Rychlicki Jan, Rydzewski Bronisław, Smoleński Jerzy zmarł w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen, Świdorski Bohdan zmarł po powrocie z obozu w Oświęcimiu, Weyberg Zygmunt, Windakiewicz Edward, Wołosowicz Stanisław.

Najbliższy Rocznik Twa będzie poświęcony działalności naukowej i wspomnieniom Zmarłych.

Po rozgromieniu Niemiec w r. 1945 przystąpiło Pol. Tow. Geologiczne zaraz do wznowienia swej działalności, organizując liczne zebrania naukowe pod przewodnictwem nowo obranego Prezesa Stefana Czarnockiego, a po jego śmierci pod przewodnictwem Prof. W. Rogali zmarłego 5. V 1947.

W lecie roku 1946 odbyło się pierwsze Walne Zgromadzenie Twa oraz ogólnopolski Zjazd Geologiczny w Solicach pod Wałbrzychem, z którego sprawozdanie zostało zamieszczone w niniejszym Roczniku.

Pol. Tow. Geologiczne rozpoczęło nawiązywanie, przerwanych wskutek wypadków wojennych, stosunków z zagranicznymi instytucjami i towarzystwami geologicznymi. Mamy nadzieję, że przy ich pomocy uda się nam w niedługiej przyszłości przynajmniej częściowo wyrównać straty w bibliotece Twa powstałe przez wojnę.

Zarząd Główny P. T. G.

Le présent volume des Annales de la Société Géologique de Pologne est le premier qui a été publié depuis la fin de la guerre. L'activité de la Société, paralysée par la guerre, n'a pu être reprise qu'en 1946, date à laquelle nos membres ont reçu, avec un retard de sept ans, le volume des Annales pour 1939, publié encore avant la guerre. Toutes les Sociétés savantes de Pologne, ayant sous l'occupation allemande reçu l'ordre interdisant toute sorte d'activité et subi la confiscation de tous leurs biens, la Société Géologique de Pologne se vit contrainte d'interrompre ses publications et ses séances, et dut limiter son activité à quelques réunions des ses membres, tenues à des rares intervalles.

La guerre a été pour les milieux savants géologiques de Pologne très cruelle. La plupart de nos bibliothèques et collections, telles que la bibliothèque, les archives et les collections du Service géologique de Pologne à Varsovie, les Instituts géologiques, paléontologiques et minéralogiques des Universités et des Polytechniques à Varsovie, Lwów et Poznań, ceux de l'Académie des Mines à Cracovie, ainsi que la bibliothèque et les archives, de la Société des Pétroles „Pionier“, ont été détruites d'une façon barbare. De nombreuses bibliothèques et collections privées a atteint le même sort. Un grand nombre de levés géologiques et de travaux préparés entièrement ou en partie à la publication périrent de cette manière.

La Société Géologique de Pologne a subi de grandes pertes par le pillage de la part des „savants“ allemands d'un grand nombre de précieuses publications et périodiques étrangers, résultats d'échange de beaucoup d'années d'avant la guerre.

Ce sont les pertes parmi les membres de la Société, morts comme victimes de la guerre, qui ont atteint la Société de la façon la plus douloureuse. Le décès du Prof. Jan

Nowak, mort d'inanition le 19 Février 1940, quelques jours après son retour du camp de concentration allemand (Sachsenhausen près de Berlin), où était déporté la plupart des professeurs et travailleurs scientifiques de l'Université Jagellone et de l'Académie des Mines à Cracovie, fut pour notre Société, ainsi que pour les milieux savants géologiques de Pologne le coup le plus rude.

Voici en outre la liste de nos victimes de la guerre et de l'occupation:

Anczyc Władysław, Bujalski Bolesław, Drath Adam, Friedberg Wilhelm, Horwitz Ludwik fusillé par les Allemands, Jarosz Jan, Kelus Aleksander, Kobylecki Mieczysław, Kowalski Ludwik, Kozłowski Leon, Kreutz Stefan, Lencewicz Stanisław fusillé par les Allemands, Lilpop Jerzy, Łoziński Walery, Łuniewski Adam, Makowski Arnold, Mazurek Alojzy, Morozewicz Józef, Niezabitowski Edward, Olszewski Stanisław, Opolski Zdzisław, Pawłowski Stanisław fusillé par les Allemands, Peche Czesław, Piech Kazimierz, Polaczkówna Maria, Przemyski Kazimierz, Rabowski Ferdynand, Rychlicki Jan, Rydzewski Bronisław, Smoleński Jerzy mort dans le camp de concentration, Świdorski Bohdan mort après son retour du camp de concentration, Weyberg Zygmunt, Windakiewicz Edward, Wołosowicz Stanisław.

Un des prochains volumes des Annales sera entièrement consacré à l'activité scientifique et aux nécrologues de nos Morts.

Aussitôt après la débâcle allemande, la Société Géologique de Pologne reprit en 1945 son activité, en organisant de nombreuses séances scientifiques sous son nouveau président, le Prof. Stefan Czarnocki. Après sa mort remplissait les fonctions du président Prof. W. Rogala.¹

La première assemblée générale de la Société, ainsi qu'un congrès des géologues polonais eurent lieu à Solice près de Wałbrzych, en été de l'année 1946. Le compte rendu de ces réunions est contenu dans le présent volume.

La Société vient de renouer ses relations avec les institutions et les organisations géologiques de l'étranger et espère de pouvoir combler sur cette voie, soit au moins partiellement les pertes et les lacunes occasionnées dans notre bibliothèque par la guerre.

Le Bureau de la Soc. Géol. de Pologne.

¹) Mort pendant l'impression du présent volume des Annales.